

DE SCHADUW

MELANIE RAABE BIJ UITGEVERIJ CARGO

De val
De waarheid

Melanie Raabe

De schaduw

Vertaald door Sander Hoving



2019
AMSTERDAM

Cargo is een imprint van Uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2018 btb Verlag, a division of Verlagsgruppe

Random House GmbH, München, Germany

Copyright Nederlandse vertaling © 2019 Sander Hoving

Oorspronkelijke titel *Der Schatten*

Oorspronkelijke uitgever btb Verlag, München

Omslagontwerp Wil Immink Design

Omslagillustratie Valentino Sani/Trevillion Images

Foto auteur Christian Faustus

Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede

Druk Wilco, Zutphen

ISBN 978 94 031 5850 1

NUR 305

uitgeverijcargo.nl

*I'm a fountain of blood
In the shape of a girl*
Björk – 'Bachelorette'

*In the desert
I saw a creature, naked, bestial,
Who, squatting upon the ground,
Held his heart in his hands,
And ate of it.
I said, 'Is it good, friend?'
'It is bitter – bitter,' he answered;*

*'But I like it
Because it is bitter,
And because it is my heart.'*
Stephen Crane – 'In the Desert'

PROLOOG

Ze zou gewoon verdwijnen. Het ijs zou krakend bezwijken onder haar voeten, ze zou onweerstaanbaar naar beneden worden gesleurd, geen geplens en wanhopig getrappel om aan de oppervlakte te blijven, geen strijd, alleen omlaag, omlaag, omlaag naar de duisternis, de stilte.

Als kind had ze vaak over de bevroren vijver gelopen die tussen de laatste huizen van het dorp en de velden lag. Dat ze erdoor kon zakken, realiseerde ze zich toen nog niet echt.

Dat er zo'n plek bestond. Een meertje midden in het bos, omgeven door bomen, waarvan de takken onder de last van de verse sneeuw omlaag hingen alsof ze rouwden. Haar gevoelloze vingertoppen, de ijzige pijn in haar tenen. Ze ging met haar zaklantaarn heen en weer. Niemand was hier, behalve zijzelf. Ze waren niet gekomen. En toch waren er sporen. Had ze hen beiden gemist? Was het te laat? Ze keek op haar horloge. Nee.

Ze zette de zaklamp uit. Toen ze over de bosweg was gelopen, langzaam, stapje voor stapje, was de korrelige lichtbundel onontbeerlijk geweest. Nu ze de schaduw van de bomen had verlaten, had ze de zaklamp niet meer nodig.

De sterren waren zo helder hierbuiten, ver van de stad. Het geluid van bevroren bladeren. Een glinsterende, nachtelijke wereld. Even vergat ze waarom ze midden in de nacht naar deze plek was gekomen. Het verraad, de woede, de pijn – alles.

Ze zette een stap op het ijs. Stond stil, luisterde. Het kraakte. Een slapend wezen, dat in zijn droom zachte geluiden maakte.

Ze luisterde aandachtig, keek naar de hemel, sloot haar ogen. De stilte klonk naar gezang. Een koraal.

Vreemd, dacht ze.

Er stak wind op, scherp als een scheermes, die de geur van nieuwe sneeuw met zich meedroeg. Ze trok haar hoofd in en haar schouders op.

De melkachtige glans van de sterren. Het gevoel dat ze hier niet zou moeten zijn.

Toen zag ze het. Een voorwerp op het ijs. Ze aarzelde, bukte zich om wat er in de sneeuw lag beter te kunnen bekijken. Strekte haar hand uit. Knipperde met haar ogen toen haar hersens begrepen wat haar ogen zagen. Trok haar hand terug. Een dode vogel, donker tegen de witte sneeuw, nog niet bevroren.

Ze richtte zich op – ze geloofde in voortekenen –, draaide zich met een ruk om. Ineens ademde ze zwaar.

Niemand. Er was niemand. Ze draaide een keer om haar eigen as. Niets, niemand, alleen zij en de nacht zelf. Nog één keer keek ze omhoog naar de sterren, toen nam ze haar besluit.

Ze zou het doen. Ze zou hen vernietigen. Hen allemaal. Maar in de eerste plaats *haar*. Norah.

Norah hield van afscheid. Momenten van overgang. De minuten op de drempel tussen dag en nacht, winter en voorjaar. Geboortes, bruiloften, oudejaarsnachten. Een nieuw leven, een tweede kans. Wedergeboortes. Het oude uitwissen, een nieuwe pen in je hand nemen.

Waarom huil je dan?

De ondoordringbare duisternis van de bossen. De hemel, bont en blauw geslagen door de nacht. De straat voor haar, eindeloos. Norah keek naar het duister, met wijd open ogen. Haar oude leven verdween in de achteruitkijkspiegel. Werd kleiner en kleiner. Bijna onwerkelijk. Haar werk. De man. Haar thuis. De hond.

De catastrofe.

Norah veegde haar tranen weg. Op een dag zou ze te boven komen wat er in Berlijn was gebeurd. Het leven was niet eerlijk, dat had ze inmiddels geleerd. Ze zou het overleven. De woede en de bitterheid zouden nooit helemaal verdwijnen, maar ze zouden hun scherpe randen verliezen, als een lang geleden gezette tatoeage.

De last, die de laatste paar weken en maanden op haar had gedrukt, werd lichter met elke kilometer die ze zich van haar Berlijnse huis verwijderde, dat nu niet meer haar thuis was. Ze had de juiste beslissing genomen toen ze was vertrokken.

Voor haar lag een rit van minstens zes uur. Norah minderde vaart, stuurde de wagen door een bocht, dwong zichzelf om hem niet af te snijden. Ze zette de radio aan, en uit de kleine boxen klonk elektronische muziek. Al een hele tijd was haar geen enkele auto meer tegemoetgekomen. Dat was goed zo.

Het geluid van het asfalt onder de banden, de zachte muziek, de bossen, de rust, het vertrek. Het laatste licht verdween. Het naaldbos waar de weg zich doorheen slingerde, leek dichtert te worden. Ze reed door een volgende, lange bocht, trapte het gaspedaal in, keek op van het asfalt – en toen waren er opeens de sterren. Een handvol, een tiental, duizenden, ontelbare, oneindig vele.

Ze keek op haar navigatiesysteem en zag dat ze nog steeds bijna vijfhonderd kilometer voor de boeg had. Dat maakte niet uit. Ze ging langzamer rijden, reed naar de kant van de weg en stopte. Ze staarde door de voorruit naar de hemel en zette uiteindelijk de radio, de motor en de koplampen uit.

Norah opende het portier, stapte uit, ging midden op de weg staan, legde haar hoofd in haar nek. Daar! De sterrenbeelden met het allerfijnste penseel op het uitspansel gestipt. Ze glimlachte. Een moment bleef ze zo staan. Voelde de kou eerst op haar wangen, toen in haar vingertoppen, door het dunne materiaal van haar zwarte leren handschoenen, en uiteindelijk in haar tenen, met haar ogen nog steeds op de hemel gericht. Ooit had ze geweten waarom sterren fonkelden, maar ze was het weer vergeten. Daar, een knappend geluid, ze draaide zich om, staarde het duister in. Bosgeluiden. Ze glimlachte over het plotselinge bonken van haar hart.

Bossen. Haar adem. Een kaarsrechte weg voor haar – en boven haar de hemel. Niets waarvoor ze bang hoefde te zijn. Zonder haast stapte ze haar auto weer in, zette de koplampen aan en startte de motor. Op de passagiersstoel lag haar handtas, op de achterbank had ze een paar persoonlijke zaken opgestapeld, verder niets. De verhuisdozen die ze zo haastig had ingepakt, wachtten al in Wenen op haar. Alles was nieuw, ze was vrij. Norah zette de radio aan. Zette een andere zender op. En toen waren er alleen nog de weg en de muziek.

Toen Norah de volgende ochtend wakker werd en op blote voeten bij het raam van haar Weense appartement ging staan, zette de winterzon de prachtige gevels van de huizen ertegenover al in een melkachtig licht. Ze deed het raam open en genoot even van de bijtende kou die haar gezicht aanraakte en een blos op haar wangen toverde, terwijl onder haar de stad ontwaakte als een groot organisme. Verkeerslawaaï steeg op, dat het geroep van een groep schoolkinderen die juist de straat overstak, bijna overstemde. Norah ademde diep in. Toen deed ze het raam weer dicht en keek om zich heen.

Hoe klein was haar leven. Haar bed bestond alleen uit een paar stukken hout, die naast het opgerolde en samengebonden lattenrooster op de vloer van haar nieuwe slaapkamer lagen, willekeurig over het parket verdeeld als een uiteengevallen skelet. De afgelopen nacht had ze op haar isomat geslapen en bij elke beweging de harde vloer onder zich gevoeld. En dan waren er nog de verhuisdozen. Achtenveertig stuks. Alles wat ze uit haar oude naar het nieuwe leven had overgebracht.

Op goed geluk opende ze een van de dozen, waar *kleren* op stond. Zomerspullen, badslippers, haar witte bikini die ze voor de vakantie op Sardinië had gekocht, waar ze afgelopen jaar haar vierendertigste verjaardag hadden gevierd.

Ze had veel te haastig ingepakt, had alleen nog maar weg gewild uit haar huis in Prenzlauer Berg. Alex had verbijsterd naar haar gekeken, overweldigd door de gebeurtenissen. Hij had er geen woorden voor, en die had ze trouwens niet eens willen horen.

Norah deed de doos weer dicht, opende een tweede, derde, vierde: beddengoed. Haar duikuitrusting. Een wollen deken. Hemden en T-shirts. Maar geen warme pullover te bekennen. Zuchtend greep ze naar een zwarte blouse en rekte zich uit. De dozen, die door de mensen van het verhuisbedrijf in de verschillende vertrekken van haar nieuwe woning waren opgestapeld, leken tussen de kale witte muren en onder de hoge plafonds op objecten in een museum voor moderne kunst.

Maar een paar dingen stonden in haar nieuwe huis al op hun plek: haar bureau in de werkkamer, de bank en de televisie ervoor, die in een hoek van de huiskamer stond en die Norah aan kon zetten als de stilte haar te luid zou worden – en het koffiezetapparaat in de keuken. De rest was woestenij. Nee, dacht ze. Geen woestenij. Een wit vel papier waarop ze kon tekenen.

Opeens moest Norah glimlachen.

Het trappenhuis rook naar vochtig tapijt en filterkoffie, toen ze even later het appartement verliet en afsloot. Ze wilde net de treden aflopen, toen ze iets hoorde, een heel zacht geluid. Ze draaide zich om. Pas toen ze naar boven keek, zag ze de kleine zwarte kat, die besluiteloos op de trap tussen de tweede en de derde verdieping van het huurhuis stond en Norah schuw aankeek.

‘Hallo,’ zei Norah. ‘Waar kom jij vandaan?’

Instinctief hurkte ze en strekte haar hand uit. Het katje staaarde haar aan. Ten slotte kwam het in beweging, eerst aarzelend, daarna steeds moediger. Voorzichtig aaide Norah haar kopje. Als kind had ze altijd een kat gewild, maar haar moeder wilde geen dieren in huis. En toen Norah oud genoeg was om geen toestemming meer nodig te hebben, werkte ze allang twaalf uur per dag op de redactie en had ze geen tijd meer voor een kat.

Het dier was haar aanvankelijke terughoudendheid vergeten, duwde haar kop tegen de rug van Norahs hand, kromde met gesloten ogen haar rug en begon ook nog te spinnen.

‘Katinka?’ hoorde Norah opeens een stem van boven, van de verdieping boven haar. De kat tilde haar kop op, duidelijk onzeker of ze aan het roepen gehoor zou geven of liever nog een tijdje door haar nieuwe verovering geaaid wilde worden. Uiteindelijk besloot ze het laatste en streek koket langs de benen van Norah, die weer was gaan staan.

‘Hallo,’ riep Norah het trappenhuis in. ‘Als u uw kat zoekt, die is hier.’

Er klonk gelach, toen voetstappen, en twee seconden later een stem, die zei: ‘Zo, Katinka? Val je de burens weer eens lastig?’ En toen: ‘Sorry. Op een of andere manier is ze ontsnapt. Ik ben overigens Theresa. Derde verdieping.’

Even was Norah als door de bliksem getroffen. De bijna amandelvormige ogen met de blonde wimpers, de kleine, als met een penseel geschilderde mond, de zomersproeten...

‘Gaat het wel goed met u?’ vroeg de jonge vrouw, maar Norah hoorde haar nauwelijks.

Die gelijkenis...

‘Alles in orde met u?’ vroeg de vrouw opnieuw.

Eindelijk slaagde Norah erin te glimlachen.

‘Ik ben nog niet helemaal wakker,’ zei ze. ‘Neem me niet kwalijk.’

Ze schudde de hand die naar haar werd uitgestoken.

‘Norah,’ voegde ze eraan toe. ‘Tweede verdieping.’

‘Cool,’ zei de vrouw. ‘Aangenaam.’ Ze wierp een blik over haar schouder. ‘Ik kan nu beter even die kleine duivel gaan vangen.’

Peinzend liep Norah de treden naar de begane grond af.

Gaat het wel goed met u? had de vrouw gevraagd. Hoe goed kon het met je gaan als je net een geest had gezien?

Wenen was ongenaakbaar. Toen ze een paar jaar geleden met Alex 's zomers in de stad was geweest, was ze volledig in de ban geweest van de eigenzinnige metropool, die anders was dan elke andere stad die Norah kende. Het leek een eeuwigheid geleden.

Nu zag alles er somber uit. Edvard Munchs visie van Wenen, een donker bos van asfalt, vervormd en dreigend. Norahs lege huis, de duisternis van de straten. De voorbijgangers met hun smartphones, de melancholie die als een vette film over alles heen lag, alomtegenwoordig en onzichtbaar. En die vervloekte kou.

In de kiosk schuin aan de overkant kocht Norah een Oostenrijkse en een Duitse krant en een pakje sigaretten, en ging ermee in de bistro op de hoek zitten. Toen ze haar eerste slok koffie nam, was de schok van de herinnering die bij het zien van Theresa bij haar was bovengekomen, wat weggeëbd. Haar gedachten richtten zich weer op wat voor haar lag.

Officieel zou haar nieuwe baan pas over twee weken beginnen, maar Norah brandde van verlangen eindelijk weer aan het werk te gaan. En daarom was ze ook enthousiast geweest toen haar nieuwe hoofdredacteur haar van tevoren had uitgenodigd voor een gesprek op de redactie. Na alle uitvoerige telefoongesprekken was het de eerste echte kennismaking. Ze was toch wel een beetje nerveus. Ze wist dat ze een goede journaliste was, had met een paar reportages prijzen gewonnen, en in het verleden waren er al pogingen geweest van andere uitgeverijen om haar weg te kopen. Maar dat was allemaal *vroeger* geweest. Voor wat ze in haar hoofd slechts

de catastrofe noemde. Daarna had het aanbod aan banen in Wenen haar een wrede grap geleden. Het was veel te mooi om waar te zijn.

Dr. Mira Singh, de uitgever, had haar hoogstpersoonlijk gebeld. Ze had haar opgemerkt door Norahs reportages over vrouwelijke soldaten in Afghanistan. Vervolgens had ze alles gelezen wat Norah de laatste jaren had gepubliceerd, en ze had grote waardering voor haar werk. Haar opmerkingsgave, haar goede neus voor onderwerpen. Ze waren in Wenen juist een nieuw weekblad begonnen en hadden een sterk bezette redactie voor ogen, die zich – in plaats van met de snelheid van het internet te willen concurreren – van het gros van de tijdschriften wilde onderscheiden met op grondig onderzoek gebaseerde artikelen van auteurs met een uitgesproken standpunt.

Voor Norah had het absoluut paradijselijk geklonken. Waar zat het addertje onder het gras? Ze had Singh gevraagd of ze wist dat ze net een proces aan haar broek had gekregen, maar die had alleen geantwoord dat ze de tekst kende waarom het ging. Ze was op zoek naar een vrouw met ruggengraat en dacht die in haar te hebben gevonden. Norah had om een dag bedenktijd gevraagd. Uit principe. Daarna had ze toegezegd. Wat zou ze anders hebben moeten doen?

En nu was ze hier.

De redactie bevond zich niet ver van de Stephansdom, in het meest toeristische deel van de stad, vlak naast een van de enorme winkelstraten met fastfoodzaken en kledingfilialen – een aanbod dat in elke grote Europese stad waar Norah was geweest nagenoeg hetzelfde was. Norah kende de buurt van een van haar eerdere reizen naar Wenen. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat werd hij door toeristen en allen die van hen leefden bevolkt: reisgezelschappen op weg naar de Stephansdom, zakkenrollers, straatmuzikanten, hier en daar een paar getergde bewoners die zo goed en zo kwaad als het

ging probeerden zich door de mensenmassa's heen te worstelen, tieners die selfies met hun iPhones maakten. En bedelaars. Daklozen. Ze kwamen haar voor als geesten. Hun kreten weerklonken door de straten, keer op keer, als van spoken. Hallo? Hallo? En de levenden huiverden als ze hun stemmen hoorden en hielden zich doof. Jaren geleden had ze eens een reportage over minderjarige daklozen willen maken, maar ze had haar toenmalige baas er niet voor kunnen interesseren. Misschien was de tijd nu rijp voor een story? Norah stak een sigaret op en liep in gedachten verzonken over straat. Met haar tong ging ze langs een van haar kiezen, die een vreemd gevoel van druk veroorzaakte, alsof de tand niet zeker wist of hij pijn wilde gaan doen of niet. Dat ontbrak er nog maar aan. Vanavond wilde ze winkelen, niet naar de tandarts.

Voor H&M zag ze een onooglijk meisje. Hoogstens begin twintig, kastanjebruin haar onder haar zwarte wollen muts, legerparka, afgekloven vingernagels, een bord voor haar. *Ik heb honger*. Ernaast haar herdershond. Een stuk verderop: een man met bril rond de zestig met fijne gelaatstrekken. Dan was er nog de vermoedelijk psychotische man met de blonde dreadlocks, die de meeste tijd in zichzelf gekeerd zat te mompelen en bedelde bij voorbijgangers, maar af en toe agressief werd en langslopende vrouwen met verbazend veel fantasie en volharding vulgair uitschold.

En dan was zij er nog. Een oudere vrouw met indrukwekkende rimpels en heldere, lichtblauwe ogen. Met het soort gezicht waarmee fotojournalisten prijzen wonnen als ze het ergens in een afgelegen bergdorp ontdekten.

Ze zat of knielde niet op de grond zoals de meeste andere bedelaars. Ze stond met een kleine, koperkleurige schaal, niet aan de rand van de straat die door de voetgangerszone liep, maar precies in het midden, geheel onverschillig voor het geveel om haar heen. Het was verbazend. De vrouw, die Norah op minstens één meter vijftientig schatte, stond in de weg,

maar niemand viel haar lastig, het gewoel van de metropool spoelde om haar heen als water om een eiland in de rivier. Af en toe gooide een voorbijganger een paar rinkelende munten in de schaal; ze bedankte er nooit voor. Ze stond gewoon onbeweeglijk op straat, somber, rechtop in de gestage stroom mensen. Een zwerfsteen. Een zwarte toren. Het enige wat aan haar bewoog, waren haar ogen. Onwillekeurig vroeg Norah zich af wat voor verhaal de vrouw te vertellen had.

Sebastian Berger, Norahs nieuwe chef, was een lange, gespierde man van in de vijftig, met achterovergekamd, nog altijd donker haar. Hij droeg een spijkerbroek en een bruin tweedjasje, dat hem, vond Norah tenminste, iets professorachtigs verleende. Maar in de eerste plaats had hij een gezichtsuitdrukking die zei: *maar ik had me u heel anders voorgesteld*. Dat was Norah gewend. Hoewel ze midden dertig was, werd ze vanwege haar smalle gezicht en haar slanke figuur bij afspraken nog regelmatig voor de stagiaire aangezien. Toen ze de foto's van zichzelf had laten maken die op de verschillende onlinenportalen bij haar schrijversprofiel opdoken en die Sebastian Berger beslist ook had gezien, had ze zich een ernstig gezicht en zwarte kleding aangemeten en uiteindelijk de foto's geselecteerd waarop ze er het meest volwassen uitzag. In het echte leven kon ze dergelijke trucs niet toepassen, en al vroeg in haar beroepsleven had ze zich gerealiseerd dat ze harder moest werken en taaier moest zijn dan de meeste anderen om respect te krijgen. Maar Berger herstelde zich snel, bood haar koffie aan, en ze vervolgden hun conversatie over mogelijke thema's voor het tijdschrift, die ze de afgelopen weken al over de telefoon waren begonnen. Toen Norah ruim twee uur later in de lift naar beneden ging, tolde haar hoofd van de ideeën. Wat goed om weer aan het werk te gaan.

Buiten was het warmer dan 's ochtends, de temperatuur was gestegen. Norah wilde vandaag nog naar de instanties om

haar auto over te schrijven, en als de wachttijd niet de hele dag in beslag zou nemen, kon ze daarna naar nieuwe meubels op zoek gaan. Ze knoopte de grijze winterjas open die ze over haar zwarte wollen jurk droeg. Het was bijna zo zacht als het voorjaar, zonneshijn, een donkerblauwe hemel. Geen schaduw in deze stad, nergens. Even stakte ze toen ze de mensenmassa's zag die zich, door het heerlijke weer naar buiten gelokt, door de voetgangerszone bewogen. Ze zoog alles in zich op wat er om haar heen gebeurde.

De geur van frituurvet, voorbijgangers, toeristen, agenten op hun ronde, neonreclames, duiven, sigarettenpeuken, coffeeto-go-bekers, geklak van hakken. Een man die toeristen rozen aansmeerde, hoefttrappel in de verte, fonteinen, ballonnenverkopers, ijshoortjes en popcorn en smartphonezombies en gauwdieven. Norah werd met huid en haar opgeslokt, probeerde tevergeefs sneller vooruit te komen. Ze werd zelfs een stuk naar achteren geduwd toen een enorme groep reizigers haar tegemoetkwam. Norah liet alle beleefdheid varen en werkte zich met de tas met haar documenten voor de instantie stevig tegen haar lichaam gedrukt genadeloos naar voren. Nadat ze op het nippertje voor een riksjabestuurder was uitgeweken, die het om ondoordringelijke redenen een goed idee vond om passagiers door dit gekrioel te vervoeren, realiseerde ze zich dat haar telefoon ging. Ze viste hem uit haar tas, wierp een blik op het display en schrok. Alex. Sinds Norah naar het hotel en daarna naar Wenen was vertrokken, hadden ze elkaar niet meer gesproken. Geen van beiden had met de ander contact gezocht. Norah staarde naar het display, ze had het koud. Zou ze opnemen of hem op de voicemail dumpen? En toen was het te laat. Alex had het opgegeven. Norah liet de telefoon in haar jaszak glijden en keek op. De oude bedelares van daarnet stond pal voor haar. Ze was zo lang dat Norah naar haar op moest kijken. Instinctief greep ze in haar handtas naar haar portemonnee om de vrouw een paar euro te geven.